

СТАНОВИЩЕ

От Доц. д-р Гинка Механджийска

по дисертация на тема:

"Динамика на емпатията в социалната работа по случай"

за присъждане на образователната и научна степен "доктор",
област на висше образование: 3. Социални, стопански, правни науки,
професионално направление: 3.4. Социални дейности (Методи на социалната работа)

Автор на дисертацията: Емилина Методиева Ценова

Представеният за защита дисертационен труд е разработен от автор, силно свързан в образователния и кариерния си път с помагащите професии и техните проблеми. Емилина Ценова се насочва към научно-изследователското поле в докторантурата по Методи на социалната работа с придобити квалификации по Социални дейности и Психология, както и с практика като социален работник в клинична сфера с високи изисквания към теоретичната подготовка, методическата компетентност и професионално-личностните качества на специалистите. В този смисъл насочването към изследователска тематика от методиката и практиката на социалната работа по случай е обяснимо. Изследването на Емилина Ценова е и научно предизвикателно с фокуса си върху проблема за емпатията на социалните работници, нейното проявление и влияние в работните отношения с клиентите, в специфичните работни ситуации и като цяло в методическия комплекс на интервенциите и воденето на случая.

С проведената работа по дисертацията е представено задълбочено теоретико-емпирично проучване, което достига до разбиране и обяснение на начина, по който емпатията на социалния работник се проявява и действа като „агент“ на подкрепата в една методически съгласувана и последователна интервенция на работата по случая. Завършеният труд, според мен постига целите си и разкрива включително и на езика на емпиричното проучване, картината на тенденциите и зависимостите, които презентират динамичните аспекти на емпатията на социалните работници в процеса на работата им по индивидуални случаи.

По-конкретно, основните постижения на дисертационния труд бих отбелязала в следното:

- В рамките на цялостно изчерпателно и задълбочено теоретично интерпретиране на проблема, изследването дава сполучлив авторски подход

и прочит на проявленията и използването на емпатията в социалната работа от гледната точка на специфичните подходи в социалната работа по случай, както и в процеса на воденето на случаите и преминаването им през отделните фази. Направени са методически приложими заключения по отношение на клиентоцентрирания и психосоциалния подход, които са използвани в модела на променливите на емпиричното изследване.

- Друг специфичен концептуален момент в изследователския модел е интерпретирането на емпатията в контекста на помагащите отношения между водещия случай социален работник и клиента – фокус, обоснован от ролите и задачите на водещия случай и феномените на личностното влияние и взаимодействие, така характерни за работата по случай като метод на помагане. Това е съществен момент в изследването, произтичащ от дефинициите на метода и професионалните задачи на социалния работник като водещ.

- Наред с това, емпиричното операционализиране и изследване на влиянието на самия клиент върху емпатията, поведението му в работния процес и взаимодействие, очакванията му, неговата активност при справянето или промяната, получи, според мен едно доста напреднало и детайлизирано обяснение.

- Намирам за оригинално изследователското намерение на Емилиана Ценова, наред с факторите свързани с клиента и социалния работник, да проучва взаимовръзки на емпатията и със синдрома Бърнаут и емпатичната умора при работещите по индивидуални случаи социални работници.

- Продуктивно и с много добър обхват оценявам изследването и по отношение на разработения, операционализиран, изследван и доказан модел на условията и факторите, които обуславят динамиката на емпатията с шест компонента - условия и фактори, свързани с: организацията на работата; поведението на клиента; фазата от работата и методиката; представите и субективните възприятия спрямо клиента; помагащите отношения; личността на социалния работник. Тези компоненти се доказват диференцирано и с различна тежест или посока на влияние. И тъй като на основата на този модел, изведен от теорията, е развито по-нататък и изследването, то неговите констатации, доказателственост, изводи възпроизвеждат същия модел, но вече в динамична методическа светлина – показва се как, доколко, в каква посока, от какво се влияе и направлява емпатията на социалния работник при пряката работа по случаи.

- Още едно постижение бих отбелязала - резултатите от теоретичното и емпиричното изследване са приложени в апробирана методика за тренинг на умения за емпатия при социална работа с индивидуални клиенти, а също в разработени от докторантката методически насоки за провеждане на супервизия.

- Не на последно място виждам отразени във финалния научен продукт добрите възможности на изследователския инструментариум, в който Емилина Ценова има и авторски принос, т.е. успешно е следван пътят на извеждане от теоретичната работа на променливите и допусканията за връзки между тях, следва операционализирането, подбирането, адаптирането или изработването на съответния измервателен апарат и т. н. до интерпретирането и обобщаването на резултатите.

По темата на дисертационното изследване са депозирани общо 7 научни публикации. Това са: една глава от книга; пет статии в периодични издания и сборници, преминали научно рецензиране; също и резюме на доклад на чужд език от участие в международна конференция. Те дават публичност и популяризират научната работа на Емилина Ценова, като препоръчвам публикационната активност да бъде поддържана и разширена.

Посочените тук постижения и приноси, заедно с цялостната ми удовлетвореност от изследователската работа и получените резултати, ми дават основание да формулирам положително становище по процедурата за защита на дисертационния труд, с което подкрепям на Емилина Ценова да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.4. Социални дейности.

08.04.2019г.

София

Доц. д-р Гинка Механджийска

Софийски университет «Св. Климент Охридски»